

Sprawozdanie Wydziału krajowego

w przedmiocie organizacyi zakładów leczniczych we Lwowie.

Wysoki Sejmie!

Dawniejsza organizacya wewnętrzna tutejszego szpitala powszechnego została po części zmienioną na mocy uchwały Wys. Sejmu powziętej na posiedzeniu z dnia 3. Października 1871, a to w sposób, iż szpital podzielono na liczniejsze oddziały chorób, przyczem zarazem służbę lekarską i administracyjną pomnożono i płace ich podwyższono.

Według téj uchwały, którą dla lepszego poglądu w załączeniu % reprodukowujemy, wprowadzono terażniejsze urządzenie szpitalu tylko na czas ograniczony, a mianowicie na tak długo:

1. dopóki obowiązkowe połączenie lwowskiego szpitala z klinikami, szkołą chirurgiczną i praktycznym wykładem dla akuszerek istnieje i dopóki z mocy obowiązkowego połączenia zastrzeżeniem zostaje, że profesorowie pomienionej szkoły są zarazem prymaryuszami szpitalu;

2. dopóki zakłady krajowe dla położnic i obłąkanych pod jednym zarządem i Dyrekcją i w jednym gmachu z szpitalem powszechnym są połączone, a w końcu:

3. dopóki stosunek gminy miasta Lwowa do zakładu chorych ostatecznie nie zostanie uregulowanym.

Stósunki te bądź ustały już zupełnie, bądź ustana wkrótce, a mianowicie:

ad 1. Według Najwyższego postanowienia z dnia 20. Marca 1871 ogłoszonego reskryptem Ministerstwa wyznań i oświecenia z dnia 2. Kwietnia 1871 do L. 3047 zarządzono zwiniecie medyczno-chirurgicznego fakultetu przy tutejszym Uniwersytecie z końcem roku szkolnego 1873/4.

Z ubiegłym rokiem szkolnym przestały zatem istnieć kliniki medyczna i chirurgiczna przy zakładzie chorych. Również profesorowie tegoż fakultetu, którzy na oddziałach chorób wewnętrznych, zewnętrznych i ocznych funkcyje prymaryuszów pełnili, przestali pełnić służbę przy tymże zakładzie.

ad 2. Budowa zakładu obłąkanych na Kulparkowie jest tak bliską ukończenia, iż wszelką nadzieję mamy, że gdy nie wszyscy, to przynajmniej wielka część chorych z gmachu szpitala powszechnego do nowego zakładu w roku następującym przeniesioną będzie.

Również i oddział położnic zostanie w swoim czasie osobno umieszczony, jeżeli Wys. Sejm uwzględni nasze, osobnem sprawozdaniem przedstawione wnioski co do budowy własnego domu dla tegoż zakładu — w końcu:

ad 3. został stósunek gminy miasta Lwowa do zakładu chorych, — jak to w ogólnem sprawozdaniu naszym przedstawiamy, — ostatecznie przez zawarcie ugody uregulowanym.

Zawartą ugodę raczył Najjaśn. Pan Najwyższem postanowieniem z dnia 26. Maja 1874 zatwierdzić i zarazem udzielić Najwyższej Sankeyi uchwałę Wys. Sejmowi z dnia 10. Stycznia 1874 o uznaniu zakładu chorych za instytucję krajową.

Pozostaje zatem tylko jeden z dawniejszych stosunków nietknięty, a to stósunek oddziału położnic, gdyż według wyjaśnień udzielonych nam przez c. k. Prezydium Namiestnictwa pismem z dnia 11. Maja 1871 do L. 2831, pozostaje szkoła akuszerok nadal, a c. k. Rząd zastrzegł sobie, żeby oddział położnic przy szpitalu powszechnym dla tejże szkoły materyałów naukowych tak jak dotąd dostarczał, tudzież żeby profesor szkoły stanowisko prymaryusza na oddziale położnic i nadal zajmował.

Z powyższego przedstawienia okazuje się, że najgłówniejsze warunki dalszego utrzymywania obecnego prowizoryum zupełnie ustały, i że przeto teraz na czasie jest, przystąpić do stałej organizacji krajowych zakładów leczniczych we Lwowie, a szczególnie:

I. przez ostateczne uregulowanie Etatu osób i płac zakładu chorych i położnic;

II. przez ustanowienie podobnego Etatu dla zakładu obłąkanych i przez wydanie statutu organicznego dla tegoż zakładu.

Odpowiedne w tej mierze wnioski przedkładamy Wys. Sejmowi w załączeniu /, a na poparcie takowych przytaczamy następujące motywa:

I.

Co do uregulowania etatu osób i płac zakładu chorych i położnic.

1. Etat osób (art. I. wniosku).

Przy regulowaniu etatu osób przestrzegaliśmy zasady, żeby wysokość tego etatu była ściśle ograniczoną do niezbędnych potrzeb.

Zaznaczywszy stanowisko, z którego wychodzimy przystępujemy do szczegółowego umotywowania naszych wniosków:

Ze względu na wysoki stan chorych, tudzież ze względu na pewne główne rodzaje chorób, zachodzi potrzeba podziału szpitala na pojedyncze oddziały.

Wysokość etatu służby lekarskiej musi być przeto ustanowioną z należytem uwzględnieniem tejże potrzeby.

Teraźniejsza ilość łóżek przy zakładzie chorych wynosi dla chorób wewnętrznych 216, zewnętrznych 116, kiłowo-skrónych 200, ocznych 50 — razem 582 łóżek.

Według zdania fachowo uzdolnionych osób może jeden lekarz ordynujący przy pomocy drugiego lekarza tylko sto łóżek należycie obsłużyć.

Przestrzegając tej zasady dzielimy przeto oddział chorób wewnętrznych na 2 oddziały t. j. na męski i żeński. Połączenie tych dwóch oddziałów jest niemożliwem, gdyż stan chorych przy końcu jesieni, w czasie zimy i w początku wiosny jest na tym oddziale — a w tej porze roku także i na innych oddziałach — zawsze tak wielki, że ilość znajdujących się łóżek nie wystarcza częstokroć na ich pomieszczenie.

Największą pracą na tym oddziale jest pierwotne badanie chorych i postawienie diagnozy. Praca ta zajmuje w średniej 10 minut czasu przy każdym nowoprzybyłym chorym. Uwzględnwszy, że na ten oddział w jednym dniu w lecie do 7, zaś w innych porach roku do 15 chorych przybywa, przeto samo zbadanie nowoprzybyłych zajmuje najmniej od jednej do półtrzeciej godziny czasu. Przy takim zajęciu nie mógłby jeden lekarz ordynujący zajmować się leczeniem innych chorych, ostatecznym sprawdzaniem stanu zdrowia występujących, spisywaniem historii chorób itp. do niego należących czynności. Zachodzi przeto niezbędna potrzeba podzielenia tego oddziału i ustanowienia dwóch prymaryuszów.

Stósownie do tej zasady i zgodnie z powołaną uchwałą Wys. Sejmu dzielimy oddział kilowo-skórnych także na dwa oddziały t. j. męski i żeński. Natomiast łączymy oddział chorób zewnętrznych ze zwinęciem kliniki w jeden oddział, ponieważ dzienny stan chorych na tym oddziale nie dosięga nigdy liczby 100.

Wyjątkowo od tej zasady pozostawiamy dla chorób ocznych osobny oddział, jakkolwiek dzienny stan tylko 40 do 60 chorych wynosi, gdyż specjalność tego oddziału wymaga obsługi przez osoby fachowo uzdolnione, poświęcające się wyłącznie temu działowi chorób.

Ze względu przeto na potrzebę podzielenia zakładu chorych na sześć oddziałów wnosimy dla tegoż zakładu sześciu prymaryuszów. Do pomocy dla lekarzy ordynujących, tudzież do załatwiania innych czynności lekarskich, proponujemy sześciu sekundaryuszów i trzech asystentów.

Posady sekundaryuszów i praktykantów nadawano w skutek rozporządzeń gubern. z dnia 20. Lipca 1827 do L. 46.331 i z dnia 12. Kwietnia 1839 do L. 18116 tylko na dwa lata z powodu, żeby praktykę kliniczną także dla innych uczniów szkoły chirurgicznej przystępną uczynić.

Ze zwinęciem kliniki przy szpitalu powszechnym ustała potrzeba dalszego utrzymania podobnego ograniczenia, wnosimy zatem w art. VII. wniosków zniesienie tegoż ograniczenia.

Z uwagi, że dobrze zrozumiały interes służby wymaga, ażeby zdolnych lekarzów pomocniczych zachęcić do pozostania w służbie szpitalnej, przeto wnosimy zarazem w powołanym artykule VII. wniosków, ażeby czas służby przepędzonej na tych tymczasowych posadach był uwzględniony przy wymiarze emerytury w razie posunięcia się ich na stałą posadę.

Co do etatu służby, lekarskiej

przy oddziale położnic zauważamy, że według poprzedniego wyjaśnienia, profesor szkoły akuszerki obowiązki prymaryusza na tym oddziale i nadal pełnić będzie, zachodzi tylko potrzeba dodania mu do pomocy sekundaryusza a to z powodu, że z tym oddziałem także oddział chorób kobiecych (ginekologiczny) połączonym być musi.

Stan łóżek na tych połączonych oddziałach wynosi 78. Proponujemy zatem dla tegoż oddziału jednego sekundaryusza.

Zarazem proponujemy ustanowienie niestałej posady drugiej akuszerki, ponieważ według przedstawienia prymaryusza i Dyrekcji szpitalnej jedna akuszerka nie jest fizycznie w stanie swoim obowiązkom służbowym wydołać.

Potrzebę drugiej akuszerki uznawał także c. k. Rząd przy dawniejszej organizacji zakładu, gdyż wymagał, ażeby pierwsza dozorezyni chorych była egzaminowaną akuszerką.

Przy ustanowieniu etatu urzędników administracyjnych zmieniliśmy posady kasyera i rachmistrza na posady oficyałów, przyznając im ze względu na jednolitość ich czynności równy stopień.

Również zmieniliśmy posady pisarzów na posadę kancelistów.

Co do tych posad proponujemy podwyższenie etatu o dwóch, a to z powodów:

Oprócz zwykłych czynności kancelaryjnych i prowadzenia protokołu stanu chorych, które dotychczas pisarze urzędowi załatwiali, zachodzi potrzeba poruczenia także innych czynności ze względu na dobro służby, urzędnikom stałym.

Do tych czynności zaliczamy sporządzanie konstitutów przy przyjmowaniu chorych w celu sprawdzenia ich przynależności i stosunków majątkowych. Tylko umiejętne i dokładne załatwienie tych czynności jest w stanie fundusz szpitalny od niepowetowanych strat ochronić. Czynności te należy przeto fachowo uzdolnionemu urzędnikowi poruczyć.

Dotychczas załatwiał Dyrektor sprawy swojego zakresu przy pomocy dziennych pisarzy. Sprawy te wymagają częstokroć zachowania tajemnicy urzędowej, w której to mierze na dyurnistów nie zawsze się można spuścić. Zachodzi przeto także i z tego względu potrzeba pomnożenia etatu kancelistów.

Wniosek ten uzasadniamy w końcu tem, że kancelaryjne czynności zakładu położnic, który i nadal pod jednym zarządem z zakładem chorych pozostanie, pomnożą się, gdyż na takowy przejdzie już w niedalekiej przyszłości część agend zwiniętego zakładu podrzutków.

Co do etatu służby duchownej

proponujemy odmiennie od powołanej uchwały Wys. Sejmu (aleg. 1.) niestałą posadę kapelana obrz. łać., a to z następującego powodu:

W wykonaniu art. IV. tejże uchwały wezwaliśmy metropolitalny konsystorz obrz. łać., żeby w celu obsadzenia posady kapelana szpitalnego udzielił mu instytucji kanonicznej, a następnie żeby ogłosił konkurs i listę kandydatów nam przedstawił.

Na to oświadczył rzeczony konsystorz w swoim piśmie z dnia 18. Stycznia 1872 do L. 2779 (L. W. 1121/72): „że prawem następstwem kanonicznej instytucji jest nieodwołalność (inamovibilitas) tak, że instytuowany tylko za cięższe wykroczenia drogą kanonicznego procesu udowodnione, wyrokiem władzy duchownej odsądzony być może. Już zaś taka nieodwołalność nietylko uczyniłaby niemożliwym ogłoszenie konkursu, lecz nadto byłaby w sprzeczności „z prowizorycznym“ mianowaniem, do jakiego uchwała sejmowa z 3. Października 1871 (Art. VI.) Wydziałowi krajowemu prawo przyznała. Zresztą kanoniczna instytucja według przepisów kościelnych ma miejsce tylko przy beneficjach kanonicznie erygowanych, a takim kapelania szpitalna dotąd nie była, ani obecnie przez polepszenie dotacyi takim się nie stała.“

Dalej oświadcza konsystorz w temże piśmie:

„aby beneficjum kanonicznie erygowanem być mogło, wymagają przepisy kościelne, żeby dotacya stała, czyli wieczysta, zapewnioną była. Takiego zaś zapewnienia nie daje wyzpomieniona uchwała sejmowa, ani go dać może, bo co na jednej Sesi sejmowej postanowionem zostało, to na innej znów sesji cofniętem być może.“

W obec tego oświadczenia konsystorza obrz. łać. nie możemy wnosić na ustanowienie stałej posady kapelana rit. lat.

Tutejszy ordynaryat obrz. łać. ustanowił w porozumieniu z c. k. Rządem pod dniem 10. Października 1851 do L. 2258 samoistnego duszstarownika dla szpitala powszechnego z prawem prowadzenia metryk i wydawania świadectw.

Doradzamy przeto Wys. Sejmowi dalsze pozostawienie tego stanu.

W tej samej sprawie co do ustanowienia osobnego kapelana obrz. gr. oświadczył metropolitalny konsystorz rit. graec. w swoim piśmie z dnia 20. Stycznia 1872 do L. 310. (L. W. 1798/72) co następuje:

„Teraźniejszy proboszcz cerkwi św. Piotra i Pawła Juljan Sembratowicz został z dniem 17. Września 1855 na obręb całej tej parafii, w którym także i rzeczony szpital znajduje się, kanonicznie zainstituowany i wprowadzony, nabył przeto według istniejących kanonów prawo do całej parafii tej jak długo żyć będzie, które to prawo z wyjątkiem ważnych przyczyn odjęte mu być nie może.“

Na podstawie dalszych rokowań przeprowadzonych w tej sprawie, nadaliśmy przeto temuż proboszczowi prowizoryczną posadę kapelana szpitalnego i przywiązaną do tej posady remunerację, przyczem zobowiązaliśmy go do przyjęcia kooperatora przez Wydział krajowy proponowanego, na co gr. kat. Konsystorz metropolitalny pismem z dnia 12. Września 1874 do L. 6418 zgodził się z zastrzeżeniem prawa przedstawiania nam kandydatów na kooperatorów rzeczonej parafii.

Wnosimy przeto pozostawienie także drugiej niestałej posady kapelana rit. gr.

W końcu co do etatu służby aptekarskiej

zauważamy, co następuje:

Dotychczas zabezpieczano dostawę medykamentów dla szpitala powszechnego w ten sposób, że liwerunek ten oddawano tutejszemu gremium aptekarzy za kontraktem, przyczem nadmieniamy, że ostatni kontrakt zawarty między c. k. Rządem a temże gremium dopiero w miesiącu Grudniu 1875 kończy się.

Przy objęciu szpitala pod nasz zarząd doświadczyliśmy, że tutejsi aptekarze zamiast, żeby stosownie do warunków kontraktu co roku kolejno dostarczali medykamentów, przelewali swoje prawo do liwerunku na niektórych współkontrahentów, wskutek tego to przedsiębiorstwo stało się dla chorych i funduszu szpitalnego nader szkodliwą spekulacją.

Interes zakładu wymaga, ażeby podobnym nadużyciom w przyszłości raz na zawsze tamę położyć.

Również i inne jeszcze okoliczności wymagają uchylenia dotychczasowego sposobu zabezpieczenia tej dostawy a szczególnie, że w ostatnich czasach cena lekarstw tudzież ceny robót za przyrządzenie takowych według rządowej taksy nadzwyczaj podwyższone zostały, a to tak dalece, że niektóre artykuły w aptekach prawie o 1000% droższe są jak u materyalistów.

Dla tych powodów zachodzi potrzeba urządzenia własnej domowej apteki, a to dla użytku wszystkich trzech zakładów, to jest: chorych, położnic i obłąkanych.

Do prowadzenia tejże apteki wnosimy personal z jednego prowizora przy dodaniu mu asystenta farmaceutycznego do pomocy.

2. Etat płac.

Przy uregulowaniu etatu płac kierowaliśmy się zasadą, że lekarzom, urzędnikom i sługom, umieszczonym na stałych posadach przy krajowych zakładach leczniczych powinien przysługiwać charakter urzędników i sług krajowych, i że przeto wszelkie ich pobory powinny być uregulowane według systemu, przyjętego przy regulacji płac urzędników i sług innych instytucyj krajowych.

Stosownie do tej zasady, którą także Wys. Sejm przy ustanowieniu płac lekarzy w roku 1871 (aleg. 1.) w części już uznał, proponujemy oprócz dodatków aktywalnych lub emolumentów także dodatki pięcioletnie (kwinkwenia), których przyznanie tem bardziej usprawiedliwionem jest, ileże służba szpitalna nie otwiera dla osób zostających w takowej, żadnych widoków posunięcia się na wyższe stopnie. jak przy innych urzędach i że przeto tylko kwinkwenia jedyne wynagrodzenie ich długoletniej służby stanowią.

Ponieważ dodatki pięcioletnie są podwyższeniem płacy, przeto wnosimy, żeby takowe wliczano przy wymiarze emerytury i brano w rachubę przy udzielaniu zaliczek na płace.

Co do kwinkwenjów Dyrektora i służby lekarskiej przy zakładzie chorych wnosimy w myśl powołanej Wys. Sejmu (aleg. 1) żeby takowe tylko za lata służby przypędzone na jednej i tej samej posadzie od dnia 1. Stycznia 1872 policzone były a stosownie do tejże uchwały, żeby kwinkwenia te

dla reszty służby szpitalnej dopiero od wejścia w wykonanie uchwały co do przedstawionych wniosków policzone były.

Dla uzasadnienia naszych wniosków co do wysokości proponowanych plac przytaczamy, iż ze względu na miejscowe stosunki i ciągle trwającą drożyznę pierwszych potrzeb do życia, skromniejszych plac nie mogliśmy przyznawać.

Również i Wys. Sejm kierował się podobnemi względami przyznając na posiedzeniach z dnia 3. Października 1871 i z dnia 6. Grudnia 1872 urzędnikom szpitalnym tymczasowe dodatki na pomieszkanie i dodatki drożyzniane.

Przy wymiarze tej wysokości stosowaliśmy się także do plac uwidoczniionych w załączonym % wykazie, tych zagranicznych szpitali powszechnych, których zwykły stan chorych i inne stosunki bądź równe tutejszemu szpitalowi, bądź do takowych zbliżone są. Z porównania plac tych zagranicznych szpitali, zechce Wys. Sejm przeświadczenie powziąć, że place przez nas proponowane są zupełnie umiarkowane.

Przytaczamy w końcu dla uzasadnienia także i to, że przy wymiarze plac nie spuszczailiśmy z oka stanu funduszów szpitalnych i potrzeby zachowania możliwej oszczędności, i że przeto dotychczasowe place prymaryuszów a po części zawiadowcy i jednego oficjala (dawniejszego kasyera) nie podwyższamy a podwyższenie takowych wnosimy tylko przy posadach niższych, przy których konieczna potrzeba tego zachodzi, a szczególnie przy kancelistach tudzież przy sekundaryuszach.

Również proponujemy dla profesora akuszerji, który z funduszów naukowych place 900 zł. rocznie pobiera, stosownie do powołanej uchwały sejmowej (aleg. 1.) tak jak dla profesorów innych oddziałów podwyższenie dotychczasowego wynagrodzenia z 210 zł. na 630 zł.

Według dawniejszej organizacyi pełnił obowiązki prymaryusza oddziału położnic magister chirurgii.

Za pełnienie tych obowiązków przyznano mu dekretem kauceł. nadw. z dnia 23. Marca 1833 do l. 6962 wynagrodzenie 200 zł. m. konw. z funduszów szpitalnych, gdy tymczasem innym profesorom kliniki za pełnienie obowiązku prymaryuszów przyznano podobne wynagrodzenie w kwocie 600 zł. m. k. szczególnie ze względu na ich stopień akademicki Drów Medycyny.

Skoro obecnie profesor położnictwa podobny stopień akademicki posiadać musi, przeto ustaly wszelkie powody do uposledzenia go w tej mierze a względy słuszości wymagają raczej, żeby pobory jego były zrównane z poborami innych prymaryuszów, skoro takie same obowiązki pełni.

W końcu niech nam wolno będzie na uzasadnienie wniosku co do ustanowienia trzech klas zasług dla dozorców chorych tudzież co do udzielania im ubioru przytoczyć, iż dobro instytucji wymaga, żeby ludzie z lepszą jak dotychczas kwalifikacyą zachęcić nie tylko do starania się o służbę szpitalną ale także do dłuższego pozostania w takowej, a to przez otwarcie im widoków na polepszenie bytu przez możność posunięcia się na wyższą klasę.

Dla tych powodów jakoteż ze względu na łatwiejsze utrzymanie porządku domowego i karności wnosimy zaprowadzenie ubrania uniformowego.

II.

Co do ustanowienia Etabu osób i plac dla krajowego szpitala chorób umysłowych na Kulparkowie, tudzież co do wydania statutu organicznego dla tegoż zakładu.

W ogólnej części niniejszego sprawozdania przedstawiliśmy, że zakład kulparkowski będzie już w niedalekiej przyszłości do użytku publicznego oddany.

Trzeba zatem mieć w pogotowiu cały organizm, jaki potrzebny będzie do prowadzenia tegoż zakładu.

Przedstawiamy zatem Wys. Sejmowi odpowiednie w tej mierze wnioski % co do Etatu osób i płac tudzież co do statutu organicznego.

1. Co do Etatu osób i płac (art. II wniosków aleg. B).

Przedewszystkiem zaznaczamy, że przy ustanowieniu Etatu osób i płac przestrzegaliśmy w ogóle zasad wyliczonych w ustępie I. niniejszego sprawozdania.

Dalej zaznaczamy, że tutejszy zakład obłąkanych w myśl Najwyż. postanowienia z dnia 14. Września 1852 jako zakład krajowy uznany został i że przeto osobom umieszczonym na stałych posadach przy tymże zakładzie przyznajemy stosownie do poprzednio wyrażonych zasad charakter urzędników i sług krajowych (art. III wniosku) w szczególności zaś zauważamy, że terażniejszy Etat osób oddziału obłąkanych tylko o tyle podwyższamy, ile tego potrzeba urządzenia osobnej administracji koniecznie wymaga.

Wnosimy przeto jednego Dyrektora, który oprócz załatwienia spraw naczelnej administracji obowiązany będzie pełnić także funkcje lekarza ordynującego na jednym oddziale chorych.

Ponieważ na posadę Dyrektora będzie trzeba powołać męża z wszechstronnem i fachowem wykształceniem a szczególnie do przeprowadzenia pierwszej organizacji zakładu, przeto wnosimy w celu umożliwienia nam lepszego wyboru przy nadaniu tej posady, o wyjątkowe przyznanie nam wolności odstąpienia od przepisów §. 3. ustawy służby krajowej co do ustanowionego wieku.

Wnosimy dalej jednego prymaryusza do pełnienia obowiązków lekarza ordynującego na drugim oddziale chorych.

Potrzeba podziału zakładu na dwa oddziały chorych i ustanowienia dla każdego oddziału osobnego lekarza ordynującego jest uzasadnioną tem, że stan chorych wynosi w średniej 310 osób dziennie.

Do pomocy dla lekarzy ordynujących tudzież do wspierania Dyrektora w czynnościach administracyjnych i gospodarczych wnosimy dwóch sekundaryuszów.

Również wnosimy dwie posady praktykantów dla pełnienia drobniejszych posług lekarskich tudzież ze względu na potrzebę następczenia młodym lekarzom sposobności i środków do praktycznego wykształcenia się.

Dla prowadzenia kasowości, rachunkowości i do załatwienia czynności kancelaryjnych proponujemy dwóch oficyałów, którym do pomocy w razie potrzeby jednego pisarza dziennego dodać należy.

Ustanowienie stałych posad woźnego i odźwiernego uzasadniamy tem, że właściwe ich czynności służbowe są tego rodzaju, iż takowe wymagają nie tylko odpowiedniej kwalifikacji ale także zaufania, jakiego nie zawsze można pokładać w zwykłych sługach, którychby oprócz dziennego zarobku żaden inny interes z instytucją tą nie łączył.

Dotychczasową posadę dozorczy służby obłąkanych mężczyzn, której potrzebę długoletnie doświadczenie sprawdziło, pozostawiamy także w nowym organizmie.

Nadto wnosimy atoli drugą podobną posadę t. j. dozorczyńni służby obłąkanych kobiet.

Dozorczyńni taka musi być zarazem egzaminowaną akuszerką, a to dla udzielania pomocy obłąkanym kobietom przy porodach, które dość często w zakładach obłąkanych zdarzają się. Przez ustanowienie tej posady zaradzi się przeto i tej potrzebie.

Przystępując do szczegółowego umotywowania proponowanych płac zauważamy, że przy wymiarze wysokości takowych mieliśmy oprócz względów już poprzednio przedstawionych także przysłałe urządzenie zakładu na uwadze, które na wymiar tejsze wysokości decedująco wpłynęło.

Rozmiary gmachu kulparkowskiego tudzież znaczny obszar ziemi należący do tegoż zakładu, ułatwia nam możność urządzenia tej Instytucyi w sposób, któryby wymogom leczniczym zupełnie odpowiadał.

Aby tym wymogom zadość uczynić będziemy musieli dostarczyć potrzebných środków do umysłowego i fizycznego zatrudnienia chorych.

Odnosne urządzenia będą wymagać współdziałania lekarzy, urzędników i sług zakładu, którzy oprócz czynności swojego dotychczasowego zakresu działania będą obowiązani także czynności wypływające z tegoż urządzenia załatwiać a załatwienie takowych nie da się w pewnych urzędowych godzinach uskuteczyć, więc będą zmuszeni cały swój czas usługom zakładu poświęcać.

Skoro podobne żądania do służby zakładu stawiamy, słusznem będzie by pracę ich odpowiednio wynagrodzić. Niektóre zakłady innych prowincyi, których stan chorych jest równy lub zbliżony tutejszemu zakładowi, wymierzyły płace swoich lekarzy, urzędników i sług prawie w tej samej wysokości, jaka przez nas jest proponowaną.

Z porównania tych płac, których wykaz w załączeniu % przedkładamy, zechce Wysoki Sejm powziąć przekonanie, że proponowane przez nas płace nie przekraczają odpowiedniej miary.

Przyznanie emolumentów jest uzasadnione znaczną odległością zakładu ode Lwowa i samotnem położeniem takowego.

Dla powodów wymienionych w ustępie I. niniejszego sprawozdania nie wnosimy osobnej posady kapelana i prosimy raczej o udzielenie nam upoważnienia do odpowiedniego urządzenia obsługi duchownej tudzież do wyznaczenia wynagrodzenia dotyczącym duszstarownikom.

Również prosimy o podobne upoważnienie nas do wyznaczenia wynagrodzenia dla służby wyższej kategorii potrzebnej do prowadzenia maszyny, gospodarstwa polnego, warstatów rzemieślniczych i t. p. ponieważ nie możemy rozmiar dotyczących czynności już teraz określić, a zatem także płace tej służby stałemi cyframi z góry oznaczyć.

Dla powodów już poprzednio przedstawionych proponujemy także dla dozorców obłąkanych różne kategorie płac, a ze względu, że służba dozorców obłąkanych jest nierównie mozolniejszą i więcej odpowiedzialniejszą jak dozorców innych chorych a nawet z niebezpieczeństwem zdrowia i życia połączoną, więc proponujemy dla nich jedną kategorię zasług wyższych jak przy zakładzie chorych.

Dla uwidocznienia różnicy między dotychczasowemi a proponowanemi płacami, przedkładamy w załączeniu 4/ szczegółowe, porównanie takowych co do wszystkich trzech zakładów leczniczych.

Jakkolwiek różnice te dość znaczne są, wszelako z uwagi, że postawienie tychże zakładów na stopie odpowiedniej ich celowi i przeznaczeniu, wymaga absolutnie powiększenia dotychczasowych wydatków, przeto zalecamy jak najusilniej Wysoki Sejm raczy uwzględnić przedłożone wnioski.

2. Co do statutu organicznego.

Mimo przyznania tutejszemu zakładowi obłąkanych charakter Instytucyi krajowej, nie wydano dla takowego żadnych zasadniczych postanowień co do organizacyi jego, również nie wydano żadnych szczegółowych przepisów prawnych, któreby warunki przyjmowania i wydalania chorych normowały.

Zakład ten zostawiono raczej jako zwykły oddział chorych przy tutejszym szpitalu powszechnym, a normy i deryktywy wydawane dla tegoż szpitala, zastosowywano niewłaściwie także do zakładu obłąkanych.

Skoro zaś własny gmach dla tej Instytucji wystawiono, przeto należy wszelkie dotychczasowe wadliwości w jej ustroju uchylić, jej stosunki unormować i pomyślny rozwój takowej wydaniem stałych norm zabezpieczyć.

Statuta publicznych zakładów obłąkanych podlegają jednakowoż zatwierdzeniu Ministerstwa spraw wewnętrznych, przeto Wydział krajowy wypracowany statut po uzyskaniu aprobaty Ministerstwa przedłoży na przyszłej kadencji Wysokiemu Sejmowi.

Obecnie Wysoki Sejm raczy przedstawione wnioski wraz z załączonymi projektami do Etabu osób i plac krajowych zakładów leczniczych we Lwowie i na Kulparkowie uchwalić.

We Lwowie dnia 18. Września 1874.

Przewodniczący :

Leon książę Sapieha w. r.

Marszałek krajowy

Sprawozdawca :

Maciej Zenon Serwatowski w. r.

Zastępca członka Wydziału krajowego.

Uchwała

Sejmowi Królestwa Galicyi i Lodomeryi z Wielkiem Księstwem Krakowskiem o służbie lekarskiej i administracyjnej szpitalu powszechnego we Lwowie, powzięta na XIII posiedzeniu z dnia 3. Października 1871.

Szpital powszechny we Lwowie.

Art. I.

Na czele administracyi szpitalu, tak pod względem sanitarno - policyjnym jak i ekonomicznym, stoi Dyrektor szpitalu. Tenże winien być doktorem medycyny, i pobiera płacy 1.600 zł. w. a. rocznie, z dodatkiem 100 zł. po każdym z 4 pierwszych pięcioleci zadawalniającej służby na tej posadzie pełnionej.

Obowiązany jest mieszkać w szpitalu. Jak długo jednak mieszkanie nie mogłoby być w gmachu szpitalnym wyznaczonem, wypłacane mu będą 300 zł. rocznie na mieszkanie.

Art. II.

§. 1.

Jak długo istnieje obowiązkowe połączenie lwowskiego szpitala powszechnego z klinikami, szkołą chirurgiczną i praktycznym wykładem dla akuszerok, i jak długo z mocy tego obowiązkowego połączenia zastrzeżonem zostaje, że profesorowie pomienionej szkoły są zarazem prymaryuszami przy szpitalu, również jak długo zakłady krajowe dla położnic i obłąkanych pod jednym zarządem i dyrekcją i w jednym gmachu z szpi-

talem powszechnym we Lwowie są połączone, będą w tymże szpitalu następujące posady.:

A. Służby lekarskiej:

- a) w zakładzie chorych: w oddziale chorób wewnętrznych dwie posady prymaryuszów, jedna z kliniką i mniejszą liczbą chorych dla profesora z dodanym sekundaryuszem, zaś druga z większą liczbą chorych bez kliniki dla prymaryusza, który nie jest zarazem profesorem także z pomocą jednego sekundaryusza.

W oddziale chorób zewnętrznych również dwie posady prymaryuszów, urządzone w sposób powyższy z pomocą dwóch sekundaryuszów. po jednym przy każdym prymaryuszu.

W oddziale chorób kiłowych i naskórnych dwie posady prymaryuszów, nie-profesorów i dwóch sekundaryuszów, wreszcie w oddziale chorób ocznych jeden prymaryusz nie-profesor i jeden sekundaryusz;

- b) w zakładzie położnic: jeden prymaryusz profesor, jeden sekundaryusz i akuszerka;
 c) w zakładzie dla obłąkanych: dwie posady prymaryuszów dla nie-profesorów, z których jeden dla oddziału mężczyzn, drugi dla oddziału kobiet z pomocą sekundaryusza dla każdego;
 d) dla całego szpitalu: posady prosektora i chemika patologicznego, oraz trzech praktykantów doktorów medycyny.

Ogółem ustanowione być mają posady stałe: dziesięciu prymaryuszów, jednego prosektora, jednego chemika patologicznego i jednej akuszerki; posady czasowe: dziesięciu sekundaryuszów i trzech praktykantów doktorów medycyny.

§. 2.

- a) Dla wszystkich prymaryuszów, którzy nie są zarazem profesorami, również dla prosektora ustanawia się roczna płaca na 1.200 zł. w. a. wraz z prawem żądania trzykrotnie po każdym pięcioleciu zadowalniającej służby na tej posadzie odbytej, podwyższenia płacy o 100 zł. w. a. a dla chemika patologicznego ustanawia się rocznej płacy 800 zł. w. a.;
- b) dla sekundaryuszów, którzy nie są zarazem asystentami klinicznymi, ustanawia się rocznej

- płacy po 600 zł. w. a., dla sekundaryuszów,
którzy są asystentami po 300 zł. w. a.;
- c) akuszerka pobierać będzie rocznej płacy 400 zł. w. a. z dodatkiem mieszkania i opału;
- d) praktykańci, którzy winni być doktorami medycyny, otrzymają zasiłek (adjutum) rocznie po 400 zł. w. a.

Art. III.

Dla służby administracyjnej ustanawia się następujące posady:

- a) Rządca, kasyera i rachmistrza. Każdy z nich ma złożyć kaucję wyrównującą rocznej płacy. Rządca otrzyma mieszkanie z dodatkiem 12 sągów drzewa opałowego i 1.000 zł. w. a. rocznej płacy.
Kasyer pobierać będzie 800 zł. w. a. rocznej płacy i 200 zł. w. a. na mieszkanie.
- b) Rachmistrz 600 zł. w. a. rocznie i 200 zł. w. a. na mieszkanie;
do pomocy w kancelaryi dyrekcyi i zarządu ustanawia się dwie posady pisarzy stałych z roczną płacą po 500 zł. w. a. Gdyby się potrzeba okazała może Wydział krajowy pewną liczbę pisarzy dziennych przyjąć;
- c) dla niższych usług ustanawia się: posadę woźnego z płacą 300 zł. w. a. rocznie i 60 zł. na przepisany ubiór, tudzież posady dwóch odźwiernych z płacą roczną 250 zł. w. a. i po 60 zł. w. a. na przepisany ubiór, do tego mieszkanie z opałem; wreszcie dozorcę służby obłąkanych z płacą 300 zł. w. a.;
- d) do obsługi maszyny parowej i wykonania pomniejszych robót utrzymywanym będzie: egzaminowany maszynista-ślusarz. Tenże otrzyma wynagrodzenia 480 zł. w. a. rocznie wraz z mieszkaniem i opałem.

Art. IV.

Przy szpitalu lwowskim ustanawiają się dwie stałe posady kapelanów po jednym z obudwóch obrządków katolickich, rzymsko katolickiego i greckiego. Roczna płaca dla każdego z tych kapelanów ustanowić się ma na 600 zł. w. a. z dodatkiem 200 zł. w. a. na pomieszkanie, z policzeniem w to płacy z innych funduszków publicznych pobieranej.

Art. V.

Posady dyrektora, prymaryszów, prosektora, chemika, akuszerki, rzadcy, kasyera, rachmistrza i dwóch pisarzy są stałe.

Art. VI.

Aż do ostatecznego urządzenia stosunku miasta Lwowa do zakładu chorych w szpitalu lwowskim, fundusz krajowy ponosić będzie nadwyżkę wydatków z niniejszej uchwały wpływającą, a Wydział krajowy aż do tej chwili posady w art. IV. i V. za stałe uznane wyjąwszy posady dyrektora obsadzać będzie w sposób prowizoryczny. Również aż do tej chwili mianuje kapelanów Wydział krajowy prowizorycznie na przedstawienie odnośnych ordynaryatów.

Uchwała niniejsza wchodzi w życie d. 1. Stycznia 1872 r.

Lata służby lekarskiej, pełnionej przed 1. Stycznia 1872 r. nie będą policzone do lat dających prawo do dodatków po 100 zł. w. a. przyznanych w art. I., art. II. §. 2. niniejszej uchwały.

Etat osób i plac służby lekarskiej przy szpitalu powszechnym we Lwowie
wedle przedłożenia komisji szpitalnej.

O d d z i a ł	Ilość łóżek	Prymaryusze		Sekundaryusze		
		i l o ś ć	placa	i l o ś ć	placa	
I. chorób wewnętrznych . . .	70					
z kliniką	16	1 profesor	693	1 asystent	300	mieszkanie
II. chorób wewnętrznych . . .	130	1 prymaryusz	1200	1	600	
III. chorób zewnętrznych . . .	34					
z kliniką	16	1 profesor	630	1 asystent	300	mieszkanie
IV. chorób zewnętrznych . . .	66	1 prymaryusz	1200	1	600	
V. chorób kiłowych	100	1 prymaryusz	1200	1	600	
VI. naskórnych	100	1 prymaryusz	1200	1	600	
VII. chorób ocznych	50	1 prymaryusz	1200	1	600	
VIII. położnic	60					
klinika i	10	1 profesor	210	1 asystent	300	mieszkanie
chorób płciowych	8					
IX. obłąkanych mężczyzn . . .	120	1 prymaryusz	1200	1	600	
X. obłąkanych kobiet	140	1 prymaryusz	1200	1	600	
dla zakładu położnic	—	akuszerka	400			
dla całego szpitalu	—	prosektor	1200			
		chemik patol.	800			
Razem			12333		5100	
				17.433		

Etat osób i plac służby administracyjnej w szpitalu powszechnym
we Lwowie.

P o s a d y	placa	dotatki
Dyrektor	1600	300
Rządca	1000	mieszkanie
Kasyer	800	200
Rachmistrz	600	120
2 Pisarze	1000	—
2 Dyurniści	730	—
Maszynista	480	mieszkanie
2 Odźwiernych	500	120
Woźny	300	60
Dozorca służby obłąkanych . . .	300	—
	8.110	

Etat des

parties de l'Etat

Parties de l'Etat		Etat des parties de l'Etat	
Parties de l'Etat	Etat des parties de l'Etat	Parties de l'Etat	Etat des parties de l'Etat
1	2	3	4
5	6	7	8
9	10	11	12
13	14	15	16
17	18	19	20
21	22	23	24
25	26	27	28
29	30	31	32
33	34	35	36
37	38	39	40
41	42	43	44
45	46	47	48
49	50	51	52
53	54	55	56
57	58	59	60
61	62	63	64
65	66	67	68
69	70	71	72
73	74	75	76
77	78	79	80
81	82	83	84
85	86	87	88
89	90	91	92
93	94	95	96
97	98	99	100

Alleg. 2.

Etat osób

powszechnych szpitali morawskich,

Posady	Berno							Olomuniec							
	Etat osób	Płaca roczna zł.	Decenia	Remuneracya	Mieszkanie opalone i oświetlenie	Wikt	Ubior	Etat osób	Płaca roczna zł.	Decenia	Kwinkwenia	Remuneracya	Mieszkanie	Ubior	
Dyrektor	1	2000	2	200	—	1	—	1	1800	2	200	—	—	1	—
Prymaryusze	3	1200	2	200	—	1	—	2	1200	2	200	—	—	1	—
Prosektor	1	1200	2	200	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Chemik	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Sekundaryusze	6	—	—	500 i 400	—	1	—	2	—	—	—	—	400	1	—
Praktykanci lekarzy	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kapelan	1	—	—	400	—	1	—	1	—	—	—	—	200	—	—
Zawiaadowca	1	1000	2	100	—	1	—	1	900	2	100	—	—	1	—
Kontrolor	1	800	2	100	—	1	—	1	700	—	3	100	—	1	—
Magazynier	1	700	2	100	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Kancelista	1	500	—	—	—	—	—	1	500	—	—	—	—	—	—
Woźny	1	300	—	—	—	1	1	1	260	—	—	—	—	1	1
Portjer	1	350	—	—	—	1	1	1	260	—	—	—	—	1	1
Maszynista	1	365	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Palacz do maszyny	1	240	—	—	—	1	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Dozorca kostnicy	1	300	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Dozorca służ. chorych	1	180	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Dozorcy chorych	4	144	—	—	—	1	1	1	144	—	—	—	—	—	—
dtto.	10	120	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
dtto.	20	96	—	—	—	1	1	—	—	—	—	—	—	—	—
Akuszerka I.	1	400	—	—	—	1	—	1	300	—	—	—	—	1	—
dtto. II.	1	300	—	—	—	1	—	1	250	—	—	—	—	1	—

i płac

niższo-austryackich i styryjskich.

Szpital Rudolfa w Wiedniu				Szpital na Wiedniu w Wiedniu				G r a c			Uwaga		
Etat osób	Płaca roczna zł.	Dodatek na mieszkanie	Mieszkanie w naturze	Etat osób	Płaca roczna zł.	Dodatek na mieszkanie	Mieszkanie w naturze	Etat osób	Płaca roczna zł.	Remuneracya		Mieszkanie	Pranie białizny obsługa
1	2500	—	1	1	2070	—	1	1	2400	—	1	—	<p>Obowiązki prymaryuszów na większych oddziałach szpitala w Gracu pełnią profesorem tamtejszego uniwersytetu.</p> <p>Etat płacy Dyrektora, prymaryuszów, zawiadowcy i kontrolora przy szpitalu w Ołomuńcu, uchwalił morawski sejm na 19 posiedzeniu z dnia 14. Stycznia 1874.</p> <p>Płace i emolumenta sekundaryuszów przy szpitalu w Gracu uchwalił styryjski sejm na 14 posiedzeniu z dnia 5. Stycznia 1874.</p>
3	1400	350	—	6	od 1200 do 1800	350	—	4	700	—	1	—	
1	1400	350	—	1	1600	350	—	1	—	400	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	1	—	200	—	—	
—	450 i 300	—	1	—	450 i 300	—	1	12	—	600 i 400	1	1	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
1	1400	—	1	—	1500	—	1	1	1400	—	—	—	
—	1000	250	—	—	1000	250	—	1	1000	—	—	—	
—	900	—	1	—	700	200	—	—	—	—	—	—	
—	700	—	—	—	—	—	—	1	700	—	—	—	
—	300	—	1	—	360	—	1	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—	

Final Report

Project No. 100-100000

Project Description	Status	Remarks
1. Project Initiation	Completed	Project initiated on 10/1/2000. All necessary approvals obtained.
2. Planning	Completed	Detailed project plan developed and approved.
3. Execution	In Progress	Work is currently underway. Progress is on schedule.
4. Monitoring & Control	Ongoing	Regular monitoring and control activities are being performed.
5. Closing	Not Started	Project closing activities have not yet begun.

i płac

I. Morawii, II. Tyrolu, III. Styrii.

III. F e l d h o f f (pod Gracem)							U w a g a
Etat osób	P ł a c a			Mieszkanie opalone	Wikt	Ubior	
	roczna	miesięczna	dzienna				
1	2400	—	—	1	—	—	Etat osób i płac zakładu w Hall uchwalił Tyrolski Sejm na posiedzeniu z dnia 14. Stycznia 1874.
—	—	—	—	—	—	—	
1	1300	—	—	1	—	—	
1	400	—	—	1	1	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
1	800	—	—	1	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
1	—	—	1	—	1	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
1	300	—	—	1	—	1	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	
1	800	—	—	—	—	—	
1	—	20	—	1	1	1	
1	300	—	—	1	1	—	
5	180	—	—	1	1	1	
12	144	—	—	1	1	1	
—	—	10	—	1	1	1	
—	—	8	—	1	1	1	
—	—	—	—	—	—	—	
—	—	—	—	—	—	—	Posady kategorii I. i II. dozorców w Feldhoff zostały uchwałą styryjskiego Sejmu powziętą na posiedzeniu z dnia 5. Stycznia 1874, jako stałe uznane.

Zestawienie poszczególne

plac dotychczasowych z placami przedstawionymi (bez dodatków pięcioletnich) z wykazaniem różnicy.

Urzednicy i sludzy	Etat obecny	Pobierali dotychczas				Etat proponowany	Pobierac maja			Pobierac za-tem beda		
		Placy	Dodatku dro-żyzny	Dodatku na mieszkanie	Dodatku na opał		Razem	stałej płacy	Dodatek akty-walny	Razem	mniej	więcej
I. Zakład chorych.												
Dyrektor	1	1600	—	300	—	1900	1	1800	400	2200	—	300
Prymaryusze à 1200	4	4800	—	—	—	4800	6 à 1200 dod. akt. à 300	7200	1800	9000	—	4200
Profesorowie à 630	3	1890	—	—	—	1890	—	—	—	—	1890	—
Prosektor	1	1200	—	—	—	1200	1	1200	300	1500	—	300
Chemik	1	800	—	—	—	800	1	800	200	1000	—	200
Sekundaryusze à 600	5	3000	—	—	—	3000	6 à 800	4800	—	4800	—	1800
Asystenci à 300	2	600	—	290	—	890	3	1500	—	1500	—	610
Praktykanci à 400	3	1200	—	—	—	1200	—	—	—	—	1200	—
Kapelani	2	1200	—	400	—	1600	2	1200	400	1600	—	—
Rządca	1	1000	200	200	164	1564	1	1400	400	1800	—	236
Kasyer	1	800	200	200	—	1200	—	—	—	—	1200	—
Rachmistrz	1	600	150	120	—	870	—	—	—	—	870	—
Oficyałowic	—	—	—	—	—	—	2	2000	400	2400	—	2400
Pisarze	2	1000	250	—	—	1250	—	—	—	—	1250	—
Kanceliści	—	—	—	—	—	—	4	3200	400	3600	—	3600
Dyurniści	5	1934	144	—	—	2078	5	2411	—	2411	—	333
Prowizor Apteki	—	—	—	—	—	—	1	1000	—	1000	—	1000
Asystent „	—	—	—	—	—	—	1	700	—	700	—	700
Woźny	1	300	75	—	60	435	1	400	100	500	—	65
Odźwierny	1	250	62	—	60	372	1	400	100	500	—	128
										6410	15872	
												9462
II. Zakład położnic.												
Profesor	1	210	—	—	—	210	1	—	630	630	—	420
Sekundaryusz	—	—	—	—	—	—	1	800	—	800	—	800
Asystent	1	300	—	—	—	300	—	—	—	—	300	—
Akuszerka I.	1	400	100	—	—	500	1	400	50	450	50	—
Akuszerka II.	1	—	—	—	—	—	1	250	—	250	—	250
										350	1470	
												1120

Wnioski:

Art. I.

A)

Uchwala się dla krajowego zakładu chorych i położnic we Lwowie załączony pod lit. A) etat osób i płac.

Art. II.

B)

Uchwala się dla krajowego szpitalu chorób umysłowych na Kulparkowie załączony pod lit. B) etat osób i płac.

Art. III.

Dyrektorom, prymaryuszom, prosektorowi, chemikowi, sekundaryuszom przy krajowym szpitalu chorób umysłowych, akuszerce pierwszej, zawiadowcy szpitalnemu, oficyałom, kancelistom, nadzorcy i nadzorczyni służby obłąkanych, woźnym i odźwiernym, przysłuża charakter urzędników i sług krajowych ze wszystkimi — w ustanowie służbie krajowej zawartemi — prawami i obowiązkami.

Art. IV.

Osobom, zajmującym posady wymienione w art. III., będzie przez Wydział krajowy nadany dodatek pięcioletni podług stopy wyrażonej w etatach, jeżeli takowe pełnią na jednej i tej samej posadzie służbę przez pięć lat nieprzerwanie.

Dodatek pięcioletni nie może być udzielony jednej i tej samej osobie na tej samej posadzie częściej jak trzy razy, t. j. za 15 lat nieprzerwanej służby.

Dodatek ten stanowi część płacy i będzie doliczony do stałej płacy przy wymiarze emerytury. Zaliczki na płacę, udzielone na podstawie §. 37. ustawy służby krajowej, udzielane także będą na dodatki pięcioletnie.

Lata służby pełnionej przed wyjściem w wykonanie niniejszej uchwały, z wyjątkiem lat służby osób wymienionych w art. I. i XII. uchwały sejmowej z dnia 3. października 1871, tudzież lata służby pełnionej przy zakładach leczniczych niekrajowych, lub przy urządach niekrajowych, chociażby przyjęte zostały do emerytury, nie będą policzone przy wymiarze dodatku pięcioletniego.

Art. V.

Dodatek aktywalny, nie może być policzony do emerytury.

Art. VI.

Postanowienia uchwały sejmowej z dnia 3. Stycznia 1874, a mianowicie:

- a) §. 6 co do wyrównania niedoboru płac,
- b) §. 8 co do kaucyj służbowych, w końcu
- c) §. 9 co do wymiaru dyet, stosują się także do osób zostających w służbie zakładów.

Art. VII.

Znosi się ograniczenie, że lekarze-pomocnicy mogą być tylko na dwa lata mianowani.

Lata służby sekundaryuszów, asystentów i praktykantów lekarskich, tudzież akuszerki drugiej, będą policzone przy przeniesieniu w stan stałego spoczynku, jeżeli od czasu złożenia przyrzeczenia służbowego, bez przerwy służby pełnionej przy którymkolwiek z zakładów wymienionych w art. I. i II, posunęli się na stałą posadę.

E T A T

osób i płac krajowego zakładu chorych i położnic we Lwowie.

I.

Etat osób obydwóch zakładów składać się będzie:

A. Co do naczelnej administracyi.

Z jednego Dyrektora ze stopniem akademickim Dra Medycyny i chirurgii i magistra akuszeryi.

B. Co do służby lekarskiej.

a) dla zakładu chorych :

1. Z sześciu prymaryuszów Drów Medycyny.
2. Z jednego prosektora Dra Medycyny.
3. Z jednego chemika Dra Medycyny.
4. Z dziesięciu sekundaryuszów Drów Medycyny.
5. Z trzech asystentów Drów Medycyny.

b) dla zakładu położnic :

1. Z profesora szkoły arkuszerki jako prymaryusza oddziału położnic i gynecologicznego.
2. Z jednego sekundaryusza Dra Medycyny i magistra położnictwa.
3. Z jednej egzaminowanej akuszerki pierwszej.
4. Z jednej egzaminowanej akuszerki drugiej.

C. Co do służby duchownej.

1. Z dwóch Kapelanów: jednego obrządku łacińskiego i jednego obrządku greck. kat.
2. Obsługę duchowną dla innych wyznań urządzi Wydział krajowy w miarę potrzeby.

D. Co do służby administracyjnej.

1. Z jednego Zawiadowcy szpitalnego.
2. Z dwóch oficjałów.
3. Z czterech kancelistów.
4. Wydział krajowy wyznacza do pomocy kancelaryjnej potrzebną liczbę dziennych pisarzy.

E. Co do służby aptekarskiej.

1. Z jednego prowizora apteki, magistra farmacji.
2. Z jednego asystenta aptekarskiego, magistra farmacji.

F. Co do służby niższej.

1. Z jednego woźnego.
2. Z jednego odźwiernego.
3. Liczbę dozorców chorych postanowi Wydział krajowy w stosunku, żeby na 10 do 12 chorych jeden dozorca przypadał.
4. Również postanowi Wydział krajowy liczbę innej służby szpitalnej w miarę potrzeby.

II.

Osoby, zajmujące posady, wymienione w ustępie I. będą w miejscu dotychczas ustanowionych płac i dodatków pobierać rocznie:

1. *Dyrektor.*
  - a) stałej płacy po 1800 złr.
  - b) wolne pomieszkanie lub w braku takowego relutum po 400 zł.
  - c) dodatku pięcioletniego po 200 zł.

2. *Prymaryusze*:

- a) stałej płacy po 1200 zł.
- b) dodatku aktywalnego po 300 zł.
- c) dodatku pięcioletniego po 150 zł.

3. *Profesor szkoły akuserek* za pełnienie obowiązków prymaryusza:

Wynagrodzenie po 630 zł.

4. *Prosektor*:

- a) stałej płacy po 1200 zł.
- b) dodat. aktywal. po 300 zł.
- c) dodatku pięcioletn. po 150 zł.

5. *Chemik*:

- a) stałej płacy po 800 zł.
- b) dodat. aktywal. po 200 zł.
- c) dodatku pięcioletn. po 100 zł.

6. *Sekundaryusze* (zakładu chorych):

stałej płacy po 800 zł.

7. *Sekundaryusz* (zakładu położnic):

- a) stałej płacy po 680 zł.
- b) wolne pomieszkanie a w braku takowego reolutum po 120 zł.

8. *Asystenci*:

stałej płacy po 500 zł.

9. *Akuszerka pierwsza*:

- a) stałej płacy po 400 zł.
- b) wolne pomieszkanie
- c) dodatek pięcioletni po 40 zł.

10. *Akuszerka druga*:

- a) stałej płacy po 250 zł.
- b) wolne pomieszkanie
- c) wikt według II. klasy.

11. *Kapelani:*

- a) stałej płacy po 600 zł.
- b) dodatku aktyw. po 200 zł.

Wydział krajowy wyznacza remuneracje dla duszstarowników innych wyznań.

12. *Zawiadowca szpitalny:*

- a) stałej płacy po 1400 zł.
- b) wolne pomieszkание opalone lub w braku takowego relutum po 400 zł.
- c) dodatek pięcioletni po 200 zł.

13. *Oficyałowie:*

- a) stałej płacy 1000 zł.
- b) dodat. aktyw. po 200 zł.
- c) dodat. pięcioletn. po 100 zł.

14. *Kanceliści:*

- a) stałej płacy po 800 zł.
- b) dodat aktyw. po 100 zł.
- c) dodat. pięcioletn. po 80 zł.

Wydział krajowy wyznacza wysokość dziennej płacy dla dyurnistów.

15. *Aptekarze:*

- a) prowizor stałej płacy po 1000 zł.
- b) asytenst stałej płacy po 700 zł.

Dla obydwóch wspólne pomieszkание opalone i oświetlone.

16. *Woźny:*

- a) stałej płacy po 400 zł.
- b) na mundur po 50 zł.
- c) dod. aktyw. po 50 zł.
- d) dod. pięcioletn. po 30 zł.

17. *Odźwierny:*

- a) stałej płacy po 400 zł.
- b) na mundur po 50 zł.
- c) wolne pomieszkание
- d) dod. pięcioletn. po 30 zł.

18. *Dozorcy i dozorcynie chorych:**a) dla zakładu chorych.*

1szej kategorii dziesięć po 12 zł. miesięczn.
2giej kategorii dziesięć po 10 zł. miesięczn.
3ciej kategorii reszta po 8 zł. miesięcznie.

b) dla zakładu położnic.

1szej kategorii dwie po 12 zł. miesięcznie.
2giej kategorii jedna po 10 zł. miesięcznie
3ciej kategorii reszta po 8 zł. miesięcznie.

Dla wszystkich wikt według III klasy i ubranie uniformowe, które jest własnością funduszów szpitalnych.

19. Wydział krajowy oznacza wysokość płac i emolumenta dla innej służby szpitalnej.

E T A T

osób i plac krajowego szpitala chorób umysłowych
na Kulparkowie.

I.

Etat osób składa się:

A. Co do naczelnej administracyi.

Z Dyrektora ze stopniem akademickim Dra Medycyny i chirurgii i magistra akuszeryi.

Przy obsadzeniu posady Dyrektora wolno będzie Wydziałowi krajowemu nie zważać na wiek paragrafem 3. ustawy służby krajowej wymagany.

B. Co do służby lekarskiej.

1. Z jednego prymaryusza Dra Medycyny.
2. Z dwóch sekundaryuszów Drów Medycyny.
3. Z dwóch praktykantów lekarskich Drów Medycyny.

C. Co do służby duchownej.

Obsługę duchowną dla szpitala urządza Wydział krajowy w miarę potrzeby za porozumieniem się z metropolitalnym konsystorzem obrz. łac. i obrz. greck. kat. tudzież z przełożonymi innych wyznań.

D. Co do służby administracyjnej.

1. Z dwóch oficyałów.
2. Wydział krajowy wyznacza do pomocy kancelaryjnej potrzebną liczbę dziennych pisarzy.

E. Co do służby niższej.

1. Z jednego nadzorcy służby chorych mężczyzn.
2. Z jednej nadzorczyńni służby chorych żeńskich.
3. Z jednego woźnego.
4. Z jednego odźwiernego.
5. Liczbę dozorców i dozorczyń chorych ustanawia Wydział krajowy w stosunku, żeby jeden dozorca na 6 do 8 chorych przypadał.
6. Również postanawia Wydział krajowy liczbę innej służby w miarę potrzeby.

II.

Osoby, zajmujące posady, wymienione w ustępie I, będą pobierać rocznie :

1. *Dyrektor* :
  - a) stałej płacy po 3000 zł.;
  - b) wolne pomieszkanie;
  - c) dodatku aktywalnego po 300 zł.;
  - d) dodatku pięcioletniego po 500 zł.
2. *Prymaryusz* :
  - a) stałej płacy po 1200 zł.;
  - b) dod. aktyw. po 800 zł.;
  - c) dodat. pięciolet. po 150 zł.
3. *Skundaryusze* :
  - a) stałej płacy po 1000 zł.;
  - b) wolne pomieszkanie;
  - c) wikt według I. klasy;
  - d) dodatku pięcioletniego po 150 zł.
4. *Praktykanci lekarscy* :
  - a) stałej płacy po 300 zł.;
  - b) wolne pomieszkanie;
  - c) wikt według I. klasy.

5. *Służba duchowna:*

Wysokość wynagrodzenia i emolumenta dla duszstarowników wyznacza Wydział krajowy.

6. *Oficyalowie:*

- a) stałej płacy po 1000 zł.;
- b) wolne pomieszkanie;
- c) wikt według I. klasy;
- d) dodatku pięcioletniego po 100 zł.

Wysokość dziennej płacy i emolumenta dla dyurnistów wyznacza Wydział krajowy.

7. *Nadzorca służby chorych mężczyzn:*

- a) stałej płacy po 500 zł.;
- b) wolne pomieszkanie;
- c) wikt według II. klasy;
- d) dodat. pięciolet. po 50 zł.

8. *Nadzorzyni służby chorych żeńskich:*

- a) stałej płacy po 400 zł.;
- b) wolne pomieszkanie;
- c) wikt według II. klasy;
- d) dod. pięciolet. po 40 zł.

9. *Woźny:*

- a) stałej płacy po 300 zł.;
- b) wolne pomieszkanie;
- c) wikt według II. klasy;
- d) na ubiór po 50 zł.;
- e) dodat. pięciolet. po 30 zł.

10. *Odźwierny:*

- a) stałej płacy po 300 zł.;
- b) wolne pomieszkanie;
- c) wikt według II. klasy;
- d) na ubiór po 50 zł.;
- e) dodat. pięciolet. po 30 zł.

11. *Dozorcy i dozorczynie chorych:*

- a) 1ej kategorii siedmiu po 15 zł. miesięcznie.
- b) 2ej kategorii siedmiu po 12 zł. miesięcznie.

- c) 3ej kategorii siedmiu po 10 zł. miesięcznie;
- d) 4ej kategorii reszta po 8 zł. miesięcznie.

Dla wszystkich wikt według III. klasy i ubranie uniformowe, które jest własnością funduszu szpitalnego.

12. Wydział krajowy wyznacza wysokość płac i emolumenta dla reszty *Służby szpitalnej*.